

Huvudman

Pajala kommun
kommun@pajala.se

Beslut

Datum 2026-06-08

Dnr SI 2026:2811

Sida 1 (7)

Ärendet

Tillsyn av förskoleklass och grundskolan Sattajärvi skola i Pajala kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Pajala kommun att senast den **16 oktober 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brist rörande biblioteksplan. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Pajala kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Pajala kommun ska vidta följande åtgärder

Biblioteksplan

1. Se till att biblioteksplanen omfattar uppgifter om hur ändamålet med skolbiblioteksverksamheten ska uppnås och uppgifter om bemanning. Se vidare till att biblioteksplanen omfattar uppgifter om att skolbibliotek tillhandahålls på annan plats än på den egna skolenheten och de särskilda skälen för detta. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med en biblioteksplan som innehåller ovanstående uppgifter. (2 kap. 24 c § skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del det avser elevernas tillgång till ett skolbibliotek och bemanning.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (Dnr SI 2026:2811) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har under våren 2026 inlett en tillsyn av Sattajärvi skola i Pajala kommun. I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Sattajärvi skola följer gällande bestämmelser om elevers tillgång till bemannade skolbibliotek.

Tillsynen har genomförts den 5 maj 2026 genom intervjuer med elever, lärare, rektorn, representant för huvudmannen och samtal med bibliotekspersonal och genom observation av folkbiblioteket. Som en del av tillsynen har även huvudmannens biblioteksplan granskats. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Biblioteksplan

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har inför tillsynen efterfrågat huvudmannens biblioteksplan och eventuell skolbiblioteksplan. Huvudmannen har inte inkommit med någon sådan plan och uppger i ett skriftligt svar att det inte finns någon biblioteksplan. Av intervju med huvudmannens representant framgår att Pajala kommun endast har ett utkast till en biblioteksplan samt att målsättningen är att nämnden ska besluta om en biblioteksplan vid sammanträdet i september 2026. Huvudmannen har därefter i samband med synpunkter på Skolinspektionens tjänsteanteckning inkommit med en biblioteksplan kallad Förslag till biblioteksplan 2024–2027. Huvudmannen uppger i mejl till Skolinspektionen att biblioteksplanen är antagen.

Av planen framgår ett avsnitt som berör skolbibliotek. Det framgår att biblioteken i Pajala kommun har en vision att utöka och utveckla samarbetet med hela skolan under de kommande åren. Vidare framgår mål

för skolverksamheterna. Av planen saknas information om hur ändamålen med ett skolbibliotek ska uppnås.

Av planen framgår inte heller någon information om omfattning av bemanning för skolbiblioteksverksamheten vid Sattajärvi skola. Det framgår endast att det idag i kommunen inte finns någon tjänst avsatt för skolbiblioteksverksamhet. Det framgår att skolledningen och biblioteket tillsammans ska begrunda hur skolbiblioteket ska uppfylla de lagkrav som ställs på kommunens skolor.

Vidare anges ingen information om att skolbiblioteksverksamheten för Sattajärvi skola bedrivs på annan plats än på den egna skolenheten. Inte heller anges några särskilda skäl för detta.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår även att varje huvudman ska i en biblioteksplan precisera hur ändamålet med skolbiblioteksverksamheten ska uppnås. En kommun eller en region kan anta en särskild skolbiblioteksplan eller beskriva skolbiblioteksverksamheten i den biblioteksplan som den ska anta enligt 17 § bibliotekslagen. (2 kap. 24 c § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår bland annat att regeringen föreslår att det ska införas ett krav i skollagen på att skolbibliotek ska vara bemannade i sådan utsträckning att ändamålen med skolbibliotek uppnås. I och med att huvudmannen i biblioteksplanen ska precisera hur ändamålet med skolbiblioteksverksamheten ska uppnås ska biblioteksplanen alltså även omfatta bemanningen av skolbiblioteket. Det ska således i biblioteksplanen anges t. ex. hur många timmar i veckan och med vilken frekvens en skolbibliotekarie ska vara på plats. (prop. 2023/24:164 s. 37)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannens biblioteksplan inte uppfyller författningarnas krav. Av tillsynen framgår visserligen att huvudmannen har antagit en biblioteksplan som till viss del även omfattar skolbiblioteksverksamheten i kommunen. I planen anges mål som skolbiblioteken ska arbeta med. Av biblioteksplanen framgår det dock inte hur ändamålen med skolbiblioteksverksamheten ska uppnås. Det utgör en brist.

Vidare saknas information om omfattning av bemanning för skolbiblioteksverksamheten vid Sattajärvi skola, vilket utgör en brist. Biblioteksplanen ska omfatta bemanningen av skolbiblioteket, till exempel genom att ange hur många timmar i veckan och med vilken frekvens en skolbibliotekarie ska vara på plats.

Avslutningsvis saknas information om att skolbiblioteksverksamheten tillhandahålls på annan plats än på den egna skolenheten och de särskilda skälen för detta. Det utgör en brist. I det fall huvudmannen tillhandahåller skolbiblioteksverksamhet på annan plats än på den egna skolenheten ska detta anges i biblioteksplanen. Vidare ska även de särskilda skälen till att skolbiblioteksverksamheten tillhandahålls på annan plats än på den egna skolenheten anges i biblioteksplanen. Då skolenheten inte har något eget skolbibliotek utan att tillgången ges genom ett folkbibliotek gör Skolinspektionen bedömningen att skolbiblioteket som eleverna vid Sattajärvi skola har tillgång till tillhandahålls på annan plats än på den egna skolenheten. Således ska detta anges i biblioteksplanen, samt de särskilda skälen för detta

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Pajala kommuns verksamhet vid Sattajärvi skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller biblioteksplan. Det finns därför skäl att förelägga Pajala kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Områden utan konstaterade brister

Tillgång till skolbibliotek

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Tillsynen visar att eleverna inte har tillgång till ett skolbibliotek på den egna skolenheten. Av samtliga intervjuer framgår dock att eleverna i lågstadiet besöker folkbiblioteket i Pajala åtta gånger per läsår och eleverna i mellanstadiet ungefär var tredje vecka. Av intervjuer med elever, lärare och rektorn samt av observationer av folkbiblioteket framgår att folkbiblioteket har ett allsidigt och målgruppsanpassat utbud av analoga och digitala medier.

Av intervju med rektorn framgår att det på skolenheten finns 64 elever och att skolenheten inte har ett eget skolbibliotek på grund av att det inte finns utbildad personal att tillgå. Enligt rektorn räcker samarbetet med folkbiblioteket i Pajala för att eleverna ska ha tillgång till ett bibliotek. Av intervju med huvudmannens representant framgår att skolenheten inte har ett eget skolbibliotek på grund av ekonomiska resurser samt på grund av platsbrist. Det framgår vidare av samma intervju att Pajala kommun är en

glesbygdskommun och att de ekonomiska förutsättningarna är svårare och de geografiska avstånden längre.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår bland annat att eleverna i förskoleklass och grundskolan ska ha tillgång till skolbibliotek på den egna skolenheten. Med skolbibliotek avses i denna lag en samlad, gemensam och ordnad verksamhet med ett allsidigt och målgruppsanpassat utbud av analoga och digitala medier som ställs till lärarnas och elevernas förfogande för att användas som en resurs i undervisningen. (2 kap. 24 a § skollagen)

Av läroplanen framgår att rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda skolbibliotek. (Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar)

Av förarbeten framgår att huvudregeln är att skolbibliotek ska organiseras på den egna skolenheten eftersom det ger bäst förutsättningar för att ändamålet med skolbibliotek ska uppnås, men att det i vissa fall behöver finnas möjlighet att tillhandahålla skolbiblioteksverksamhet på annan plats än den egna skolenheten. Det kan exempelvis handla om skolor som är mycket små och har så få elever att det inte är möjligt att bedriva skolbiblioteksverksamhet på den egna skolenheten, vilket till exempel kan vara fallet för en liten skola i glesbygd. Vidare framgår att skolbiblioteksverksamheten får tillhandahållas på ett folkbibliotek om det finns särskilda skäl eftersom en sådan lösning kan bidra till att fler elever får tillgång till ett ändamålsenligt skolbibliotek med ett brett och varierat utbud. Undantaget är dock tänkt att användas restriktivt och avsett för mindre antal skolor där det på grund av verksamhetens begränsade omfattning blir orimligt att tillhandahålla ett skolbibliotek i de egna lokalerna. Undantaget tar sikte på att elevantalet och verksamhetens omfattning är så begränsad att tillhandahållandet av ett skolbibliotek i egen regi skulle utgöra en orimligt stor del av den totala verksamheten vad gäller exempelvis kostnader och bemanning. (prop. 2023/24:164, s. 29–31)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Sattajärvi skola har tillgång till ett skolbibliotek. Av utredningen i ärendet framgår förvisso att skolenheten inte har ett eget skolbibliotek men att eleverna besöker folkbiblioteket med viss kontinuitet. Av skollagen framgår att skolbibliotek får tillhandahållas genom folkbiblioteket om det föreligger särskilda skäl. Ett sådant särskilt skäl som nämns i förarbetena till skollagen är om det är ett lågt elevantal och att tillhandahållandet av ett skolbibliotek i egen regi skulle utgöra en orimligt stor del av den totala verksamheten. Som exempel i förarbeten nämns särskilt att så kan vara fallet för en liten skolenhet i glesbygd. Mot

bakgrund av att huvudmannen bland annat anger ekonomiska resurser och att det är fråga om en liten skolenhet i glesbygd som anledning till att inte tillhandahålla skolbibliotek vid den egna skolenheten gör Skolinspektionen bedömningen att det föreligger särskilda skäl för att tillhandahålla skolbibliotek vid skolenheten genom folkbiblioteket. Verksamheten lever därför upp till författningarnas krav trots att det saknas skolbibliotek på den egna skolenheten.

Bemanning av skolbibliotek

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervju med elever framgår att eleverna brukar läsa och låna böcker på folkbiblioteket i Pajala samt att bibliotekarien hjälper eleverna att hitta böcker. Enligt eleverna har bibliotekarien även bokprat och högläsning för eleverna när de är på folkbiblioteket. Av intervju med lärare framgår att besöken på folkbiblioteket är kopplade till undervisningen genom exempelvis bokpresentationer där bibliotekarien tar fram böcker om sådant som eleverna pratar om i undervisningen.

Av samtal med bibliotekspersonalen framgår att syftet med elevernas besök på folkbiblioteket är att eleverna ska låna böcker, få information om hur de hittar rätt böcker samt att förbättra elevernas läsutveckling. Enligt bibliotekspersonalen brukar eleverna vara på biblioteket 30–40 minuter per gång. Av samtalet framgår vidare att folkbiblioteket har öppet måndagar 11.00-17.00, tisdagar 11.00-18.00 och torsdagar 09.00-15.00 samt att det är stängt för allmänheten när eleverna är i biblioteket.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att utöver de ändamål som anges i 2 § bibliotekslagen (2013:801) ska ett skolbibliotek främja elevernas läsande och medie- och informationskunnighet. (2 kap. 24 b § skollagen)

Av skollagen framgår bland annat att skolbiblioteken ska vara bemannade i sådan utsträckning att ändamålen med skolbibliotek uppnås. (2 kap. 24 d § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten uppfyller författningarnas krav vad gäller bemanning av skolbibliotek. Av utredningen framgår inte annat än att skolbiblioteket är bemannat i sådan utsträckning att ändamålen kan uppnås.

X Alexander Aleryd

Beslutsfattare
Signerat av: Alexander Aleryd

X Radenka Milikic

Föredragande
Signerat av: Radenka Milikic